

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสาระสำคัญ

เทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเกาะเมือง และบริเวณรอบๆเกาะเมือง ซึ่งในอดีตเคยเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย ก่อนที่จะย้ายไปที่กรุงเทพมหานครดังในปัจจุบัน ศูนย์กลางของเมืองพระนครศรีอยุธยา คือ ส่วนที่เป็นเกาะมีแม่น้ำล้อมรอบ 3 สาย อันได้แก่ แม่น้ำ เจ้าพระยา แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำป่าสัก สภาพของชุมชนเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยามีลักษณะเป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีโบราณสถานเก่าแก่ ตั้งแต่ครั้งยังเป็นราชธานีเดิมอยู่ทั่วไป เป็นเมืองราชการเนื่องจากเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการสำคัญๆ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และปัจจุบันเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร และสนามบินดอนเมือง ประชากรส่วนใหญ่จึงเป็นข้าราชการ และมีอาชีพค้าขาย และบริการ

จากสภาพในอดีตถึงปัจจุบัน การพัฒนาภายในเขตเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยาเป็นไปอย่างเชื่องช้า เนื่องจากการอนุรักษ์โบราณสถาน ที่มีอยู่ทั่วไปในเขตเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา ทำให้มีข้อจำกัดด้านการใช้ทรัพยากร ทำให้การลงทุนหรือการพัฒนาที่อยู่อาศัยขยายตัวค่อนข้างต่ำ และในปัจจุบันมีโครงการพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน อันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ เมืองทางด้านที่อยู่อาศัย ได้แก่

- 1) การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งในนิคมอุตสาหกรรม และนอกนิคมอุตสาหกรรม
- 2) โครงการอนุรักษ์และพัฒนาานครประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีแผนงานที่จะพัฒนาและปรับปรุงชุมชนในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา และปรับการใช้พื้นที่เพื่อสนับสนุนแผนงานบูรณะและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์
- 3) จากกรรทืองศ์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ(UNESCO) มีมติให้ขึ้นทะเบียนพระนครศรีอยุธยาไว้ในบัญชีมรดกโลกเป็นนครประวัติศาสตร์ รวมถึงโครงการอนุรักษ์และพัฒนาโดยกรมศิลปากร และการจัดตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยวที่ทันสมัยของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ เดินทางสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดและมีแนวโน้มที่จะเป็นเมืองท่องเที่ยวในระยะใกล้และเป็นเมืองศูนย์กลางทางบริการและท่องเที่ยวขนาดใหญ่ในอนาคต

จากสภาพแนวโน้มการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาความต้องการที่อยู่อาศัยในชุมชนเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา โดยคาดว่าผลการศึกษาจะมีผลประโยชน์ต่อการวางแผนในระดับจังหวัด ในด้านการวางแผนทางด้านการลงทุนในระบบสาธารณูปโภคของภาครัฐ ในด้านการกำหนดการใช้ที่ดิน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวด้านที่อยู่อาศัยของประชาชนในจังหวัด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ทางด้านเศรษฐกิจ-สังคมและการใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย ของคนในเขตเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการที่อยู่อาศัยในอนาคต ของคนในเขตเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา ที่มีขนาดพื้นที่ 14 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ใน 10 ตำบล ได้แก่ ตำบลท่าवासกรี, ตำบลเกาะเรียน (บางส่วน), ตำบลคลองสระบัว (บางส่วน), ตำบลคลองสวนพลู (บางส่วน), ตำบลบ้านเกาะ (บางส่วน), ตำบลกระมัง, ตำบลประตูชัย, ตำบลหันตรา (บางส่วน), ตำบลหัวรอ และตำบลหอรัตนไชย ซึ่งมีประชากร 59,291 คน ตัวแปรที่จะศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น

- 1) ตัวแปรเกี่ยวกับข้อมูลทางด้านประชากรที่อยู่อาศัย ในเขตเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา เช่น เพศ การศึกษา อายุ อาชีพ รายได้ เป็นต้น
- 2) ตัวแปรเกี่ยวกับสภาพที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน เช่น สภาพที่อยู่อาศัยเดิม ประเภทของที่อยู่อาศัยรวมถึงลักษณะการครอบครองที่ดิน แหล่งงาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ราคาของที่อยู่อาศัย
- 3) ตัวแปรเกี่ยวกับความต้องการที่อยู่อาศัยในอนาคต เช่น ประเภทของที่อยู่อาศัย ที่ตั้งและราคาของที่อยู่อาศัย เป็นต้น

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

- 1) คาดว่า ความต้องการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยานั้นน่าจะมีน้อยมาก อาจเป็นเพราะว่ามีปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความคิด ได้แก่ มีความผูกพันกับครอบครัว,ชุมชนและท้องถิ่น เนื่องจากเกิดและโตที่นี่ รวมถึง มีความสะดวกในการเดินทางไปทำงาน เป็นต้น
- 2) คาดว่า ความต้องการที่อยู่อาศัยในอนาคตน่าจะเป็นความต้องการที่อยู่อาศัยในบริเวณที่ดินเดิมที่มีอยู่ ด้วยการสร้างใหม่หรือต่อเติมจากหลังปัจจุบัน

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความต้องการที่อยู่อาศัยด้านกายภาพ หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาที่อยู่อาศัยที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ ประเภทความสะอาดในการเข้าถึงของที่อยู่อาศัย ระบบสาธารณูปโภคและพื้นที่โดยรอบ

ความต้องการที่อยู่อาศัยด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาที่อยู่อาศัยที่เกี่ยวข้องกับรายได้ รายจ่ายของผู้ที่อยู่อาศัย และราคาที่อยู่อาศัย

ความต้องการที่อยู่อาศัยด้านสังคม หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาที่อยู่อาศัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในและบริเวณรอบโครงการ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และเพื่อนบ้าน

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

1.5.1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสาร แบ่งเป็น

-ข้อมูลทางด้านแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

-ข้อมูลทางด้านจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและข้อมูลเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา รวมถึงแผนพัฒนาจังหวัดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของภาครัฐและเอกชนรวมถึงกฎระเบียบ เป็นต้น

-ข้อมูลทางด้านลักษณะที่อยู่อาศัยในอดีตถึงปัจจุบัน

1.5.2. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มประชากร ซึ่งเป็นการศึกษาที่ออกสำรวจทางภาคสนาม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นประชากรในเขตเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา จำนวน 330 ชุด และนำมารวบรวมวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมSPSS/PC สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เช่น ร้อยละและความถี่ โดยแบ่งส่วนแบบสอบถามออกเป็น

1. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน

3. ข้อมูลความต้องการที่อยู่อาศัยในอนาคต

จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งทางด้านทุติยภูมิและปฐมภูมิ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอภิปรายผล

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการศึกษาเกี่ยวกับ "ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการที่อยู่อาศัยในอนาคต ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา" คาดว่าสามารถที่จะนำผลของการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ในระดับจังหวัด เป็นต้นว่า การกำหนดการใช้ที่ดิน, การควบคุมการพัฒนาที่อยู่อาศัย รวมถึงการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาด และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ให้เหมาะสมกับความต้องการและลักษณะการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครศรีอยุธยา